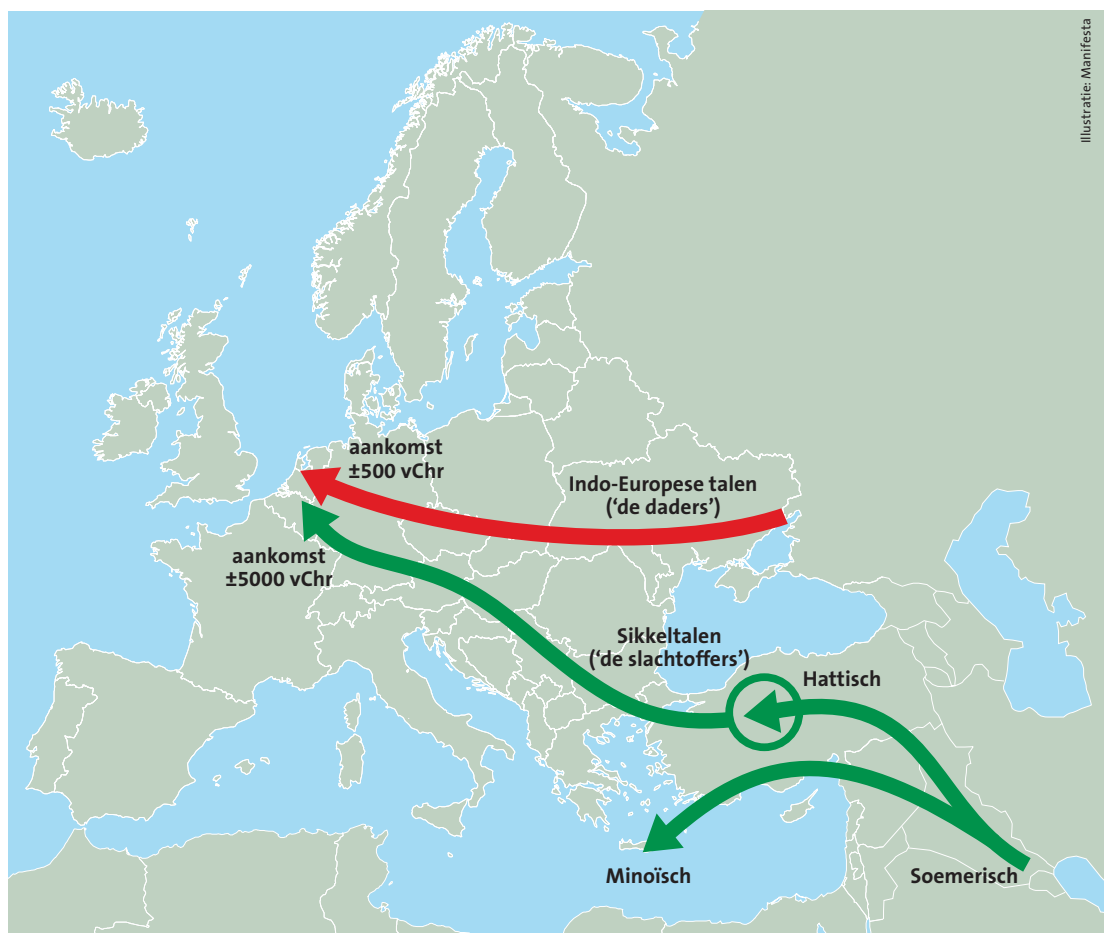

Wat was er vóór het Nederlands?

Sporen van prehistorische talen in de Lage Landen

Rond de jaartelling werden er hier Germaanse talen gesproken waaruit uiteindelijk ons Nederlands is voortgekomen. Maar wat klonk er vóór die tijd, duizenden jaren geleden? Hoogleraar Peter Schrijver is iets op het spoor.

GASTON DORREN

Het Soemerisch: bron van oeroude talen in de Lage Landen?

Welke prehistorische talen waren hier in een grijs verleden elke dag te horen? Een lastige vraag, want die talen zijn morsdood, en hebben geen geschreven bronnen achtergelaten. Maar talen overlijden nooit vanzelf; ze worden altijd uit de weg geruimd door een andere taal – de moordenaar. U bent dus in een detectiveverhaal beland.

We hebben een paar verdachten: de talen die enkele eeuwen voor het begin van de jaartelling in de Lage Landen gesproken werden. Dat zijn het Germaans, vooral in het noordelijke deel, en het Keltisch, wat zuidelijker. Beide verdachten zijn aan elkaar verwant, want ze behoren allebei tot de grote Indo-Europese taalfamilie. Er lijkt nóg een verdachte te zijn, want taalkundigen vermoeden dat vóór het Germaans en het Keltisch nog een andere Indo-Europese taal (“Belgisch”, fluisteren sommigen) zich in onze contreien had verbreid.

In dit Indo-Europese clubje moeten we de dader van de prehistorische taalmoord zoeken. Niet dat de sprekers van die talen de sprekers van de voorafgaande talen hebben afgeslacht. Zoiets gebeurt wel eens, maar talen sterven zelden op die manier uit. Veel gebruikelijker is het dat sprekers van de ene taal er een tweede bij leren. Is die tweede taal nuttiger dan de eerste, dan is de minder nuttige na een paar generaties verdwenen.

Landbouwers

Maar het gaat in dit detectiveverhaal dus eigenlijk om een andere vraag: wie waren de slachtoffers? Met welke lijken hebben we van doen? Peter Schrijver, hoogleraar Keltische talen in Utrecht, heeft zijn vermoedens. “Dat zouden de talen van de eerste landbouwers kunnen zijn. De landbouw heeft zich tussen 8000 en 3500 v.Chr. vanuit de ‘Vruchtbare Sikkeltal’ in het Midden-Oosten over Europa verspreid.